

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2. I. 17.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejeman:

za

celo leto naprej 20 K — h
pol leta 13 „ — „
četrt 6 „ 50 „
mesec 2 „ 30 „

V upravništvu prejeman:

za

celo leto naprej 20 K — h
pol leta 10 „ — „
četrt 6 „ — „
mesec 1 „ 70 „

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

Štev. 6.

V Ljubljani, v torek 8. januarija 1901.

Letnik XXIX.

Dragi rojaki Štajerci! Volivci mest in trgov okraja Celje-Brežice!

Vemo, da še niste pozabili izgrediv zadnjih let v Celju o priliki slovenskih slavnostij, a vendar sili nas spomin na te dogodke, da Vas pozivljemo in prosimo: Ravno sedaj ne pozabite zločinste, katera so se vršila o priliki prihoda Čehov v Celje.

Ker niste imeli zagovornika v državnem zboru, verjela je vlada le poročilom vam nasprotnih oblastij in poslancu tega okraja.

Sedaj napočil je dan, da pokažete, da je okraj Celje Brežice slovenski, da le tu vlada slovenski vrtar in ne Nemeč. Zjedinite se vsi Slovenci pod onim geslom dne 11. januarija!

Mi volimo dr. Ivana Dečko, odvetnika v Celju.

Podrobna agitacija.

»Rodoljub« je grd list, nearamen, ves lažniv. Poleg tega je po ceni (1 K 60 h) in ima še to lastnost po vrh tega, da ga liberalci dajejo kmetom večinoma zastonj.

»Rdeči Prapor« je njegov bratec — obrekljiv, smrdeč, ter pobira iz nemških socialističnih kunj to, kar je še ostalo »Rodoljubu«.

»Učiteljski Tovariš« je v tej trojici to, kar je kak »izobražen« pisar v kmečki krčmi med navadnimi pobalini. Zadnjič smo prinesli nekaj citatov iz njega. Še več jih bomo navedli ob priliki, da se spoznamo.

»Učiteljski Tovariš« je vzel v roke agitacijo za prihodnje deželnozborske volitve. Vsi učitelji morajo v boj za »napredno« časopisje ter ga razširjati med ljudstvom, da bo do volitev pripravljeno z vsemi »žavbami« za liberalne kandidate. Napredni časopisi, ki pod plaščem »svobode in napredka« prodajajo laži in navno propalost, pa so zdaj »Narod«, »Rodoljub«, »Rdeči Prapor« in »Učiteljski Tovariš«. »Novice« bi rade tudi sodelovale v tej družbi (urednik je Malovrh!), pa se prav ne upajo. Na Goriškem »Soča« dela v tem smislu. »Učiteljski Tovariš« je zagrozil, da bo na »pranger« dejal vse učitelje in učiteljice, katere ne sodelujejo pri tem čednem delu. No, poštenih učiteljev in učiteljic imamo hvala Bogu, ki ne gredo na to delo, pri nekaterih dvomljivih elementih bo pa treba zelo gledati na prste!

»Rodoljub« je postal zdaj tednik in se bo brez plačeno razširjal med ljudstvom, da ga navda in napoji s takimi lažmi, kakoršne je širil že z znanim pamfletom pod imenom »Volivni katekizem«.

Liberalci gredo torej zdaj do prihodnjih deželnozborskih volitev na delo s podrobno agitacijo. Delalo se bo z omenjenimi listi po hišah in po krčmah. Vsakega duhovnika cerkveni govor bodo komentirali po gostilnah, pristavljali mu svoje glase, naše poštene može bodo obrekovali, jim metali polena pod noge, liberalna društva bodo oživela in delala shode, iz Ljubljane bodo iz centralne kase pošiljali tisočake, ki jih zdaj liberalni dohtarji zlagajo, v znamenju svinjine, golaža, žganja in smodk se bo ta podrobna agitacija razvijala veselo prihodnje mesece po celi kranjski deželi.

Prosimo natančnih poročil o tej gonji, katera bo segla do zadnje vasi!

Prosimo, da naši somišljeniki zlasti izvestne kroge dobro nadzirajo in sestavljajo

natančne zapiski o njih delu, opremljene z dokazi za eventualno intenzivno uporabo!

A tudi mi moramo stopiti moško na noge. Zadnje državnozborske volitve so pokazale, da smo marsikje prepozno začeli. Zdej se mora na teh krajih delati takoj, nevtrudno in požrtvovalno. Ker se gre tu za splošni blagor, mora vsak posameznik storiti svojo dolžnost. Nevednosti je še dovolj v deželi, katero moramo pregnati. O najmanjših političnih vprašanjih ljudstvo čisto ne ve nič gotovega, in zato je liberalni agitatorji tolikokrat preslepe

Dolžnost naših somišljenikov je zdaj zlasti dvojna:

1. Razširjati dobro časopisje ter ljudstvo privaditi, da ga zna čitati, in mu razlagati članke.

2. Na shodih in v društvih vsak teden vsaj enkrat očitno s predavanji in govori pojasnjevali politična vprašanja.

Koder je treba še globlje poseči v gospodarsko organizacijo, da se oproste reveži krutega gospodarskega nasilja, je zadnji čas, da se še to izvrši.

Nasprotniki gredo na podrobno agitacijo z lažmi in s frazami, mi pojdemo pa z umnim in koristnim delom!

Volitve v dolenjskih mestih.

(V prevdarek in pouk.)

Nikomur v pričujočih vrstah ne maramo karsibodi očitati; kar je, je. Tudi kesanja nočemo vzbujati, pač pa pripraviti tega ali onega do trdnega sklepa, da se da zmodriti, da spregleda, da ne bo več tiščal ušes in očij pred resnico. Naši nasprotniki slavijo zmago z vinom in klobasami, mi pa raji pogledimo, kaj nas minole volitve uče. »Slovenec« je sicer tam enkrat pribil različna dejstva glede zadnjih volitev, a škodilo ne bo, te stvari premislili še globlje z ozirom na naše razmere. Dajmo se torej poučiti!

Z uspehi smemo biti zadovoljni, ker nam kažejo stanovitno prodiranje katoliške samozavesti. Gnjilemu liberalizmu pri nas klenka, kmalu ga ponese tja, kamor ga vsi želimo. Toda premalo je še samozavesti, premalo. To kaže pomanjkanje discipline v naših vrstah. Kaj mislite, da so naši meščani res tako malo prevdarni, da ne vidijo, kaj je prav ali ne? Tisto ne, pa prelagodni so, da za to, kar za resnico spoznajo, zastavijo vso moč. Poleg tega pa preveč gledajo na osebo, premalo na stvar. In to je ravno našega kandidata pokopalo.

Ko si je zvita buča, videč, da se stvari v prilog g. prošta dr. Elberta ugodno razvijajo, zmisli: uprizarimo narodnostni boj, bilo je hipoma vse po koncu, kakor da bi jih bil podžgal! Prošt dr. Elbert, Nemeč, nemške stranke kandidat, je obljubil Kočevcem, da se potegne za nemški državni jezik. Narodna dolžnost nas kliče, da glasujemo proti njemu.

Tako se je razneslo ne samo po Novem mestu s pomočjo dvojnih plakatov in cirkularov, marveč po vseh dolenjskih mestih in trgih. In ljudje so se dali premotiti! Volivci, kaj imate tako malo zaupanja do strankinega vodstva, da mislite, da vam bo le to usililo kandidata zoper svoj lastni program? Kedar pa še je katol. narodna stranka izpodkopavala Slovenstvo? Ravno liberalna, ali kakor se visokodoneče imenuje, narodno-napredna stranka, ravno ta je že mnogo storila slabega za naš narod, ker se

je očito in skrito zavezala z Nemci, nemškutarji in nemčurji. Vse povsod treba avtoritete, kateri verjamemo in se ji klanjamo, le pri politiki naj bi smel hoditi vsak svojo pot? Ta bi bila lepa! Učimo se od naših nasprotnikov! Kedo bo trdil, da so šli za Plantana v boj? Ne, za liberalna načela, katera ta mož zastopa, so šli v boj proti proštu dr. Elbertu, katerega so lažljivo proglasili nemške stranke kandidatom. Plantana ljudje malo marajo, ker vedo, da je veličanska ničla. Pa je že tako na svetu: če kdo zastopa liberalna načela, postane kar čez noč »čist, neomadeževan, kremen značaj, iz dna duše naroden, skrajno požrtvovalen, priljubljen zaradi svoje uljudnosti itd.«, to vse samo zato, ker je liberalac. Naj bi bil pristaš naše stranke! Prav v dno močvirja in blata ga potaplja!

Prvi nauk je torej za nas: ne glejmo na osebe, ampak v prvi vrsti na načela, katera mož zastopa, v drugi vrsti moža samega, ali je tak, da jih bo mogel v korist volivcem zastopati. Liberalci pri zadnjih volitvah so tako delali. Gledali so najprej na načela; in dasi so sami dobro prepričani, da bi bil g. prošt dr. Elbert več storil ko Plantan, volili so raji liberalca Plantana, svojo lastno korist so zatajili. Torej volivci, v prihodnje poznajmo disciplino, to se pravi: Kogar vodstvo strankino postavi za kandidata — in to stori vselej po resnem premisleku — tega volite! Glejte na načela, ne na osebo!

Kajti ravno one osebe, ki imajo pogum in zmoglost zastopati načela javno in odkrito res pred vsem svetom, ravno one osebe pravim, so izpostavljene vsemu, kar je grdo in hudobno. Načela, resnice so same na sebi mrtve, mi ljudje jim dajemo življenje, s tem, da jih dejansko spoznavamo, mi ljudje pa jih tudi lahko umorimo, s tem, da jih zatajimo.

Resnica sama na sebi pa je prelepa in preveč prikupljiva, da bi se je vsak človek poštenega srca ne uklenil z obema rokama. Zato treba najprej pokvariti človeško srce in nepristopno je za neresnico, tudi razum zanjo ne mara več. Človeka pa pokvari laž ne resnica, obrekovanje, opravljanje, predrzne sodbe, zavijanje in smešenje. In kako rad k slabemu nagnjeni človek vsemu temu verjame! Zato je pa vseh za resnico borečih se ljudij o r o d j e laž itd. Liberalizem pa je kakor vse druge zmote ves in cel, skozi in skozi neresnica, ker resnica je samo ena, resnica Kristusova, resnica katoliška.

Kakšno orodje so rabili liberalci v zadnjem boju! Laž in neresnico in kar je zgoraj naštet. Posebno nad g. prošta dr. Elberta so se spravili, ker so čutili tu za svoje postojanke največjo nevarnost. Koliko so se tu nalagali, to je res neznansko. Samo par lažij osvetlimo! Naš mil. g. prošt Nemeč! Da, rojen je na Bavarskem, a že zgodaj prišel na Slovensko. Cela generacija je od tedaj že prešla! In ko je nastopil v javnosti, zakaj pa ni hodil z Nemci in nemško stranko, saj mu ni bilo težko? Ne, nasprotno, celo kot agitator naše stranke je nastopil pri državnozborskih volitvah in vedno se potegoval za slovenskega naroda koristi. — Ravno tako nesramna laž je, da se trava na pokopališču ne kosi, marveč pusti rasti proštovim konjem za krmo. No, v tem oziru bo »Narod« dobil popravek, kakor tudi glede novih oken. Ravno g. prošt prestrogo gleda na to, da se pokopališče petkrat ali šestkrat in če treba tudi večkrat na leto kosi. Ne

služi pa ta trava ne proštovim konjem v krmo in tudi Tomaž je ne sme rabiti, mora se uničiti. Kdo da je tisti »veščak«, ki je konstatoval, da okna niso slikana, marveč da se na istin nahaja imitacija »farbendruck«, dobro vemo, in bomo že poskrbeli, da mu v umetniško glavo malo posveti tvrdka sama, ki je izdelala okna. Laži in obrekovanje so bile številke »Narodove« pred volitvami kar polne, in se v vsako posebej spuščati ni mogoče, pa tudi ne vredno. Koder laž ne pomaga in ni nobenih tal zanjo, se pa zavija, kakor v oni zadevi, ko je po trditvi »Narodovega« dopisnika gosp. prošt spravil obrtnika v škodo 50 glid. Katerega? Kedar? Kako? Na dan z imeni! Da, tako je lahko pripraviti koga ob dobro ime: nekaj se pove brez vse podlage. Tako se je pa tudi lahko bojevali liberalcem, ko naša stranka takega ne mara, noče, ne sme rabiti. Seveda kriče ti možje, da mi lažemo in obrekujemo, ako se le drznemo o č i v i d n e, vsemu svetu znane napake tega ali onega osvetliti in s tem pokazati, da je tudi v liberalnih vrstah ta ali oni ne ravno idejal moža. Volivci! Stranka, ki nasprotne može dosledno obrekuje in očitno opravlja, ki ljudi smeši in jim oponaša napake, katerih niso sami krivi, ta stranka nima čistih imen, ne išče resnice, ne želi koristi ljudstva, ampak pod to ali ono pretvezo išče naše slovensko ljudstvo storiti nesrečno. V zadnjem volivnem boju se je izigravala narodnost, ko drugo vse ni pomagalo, po načelu: Pomagaj, kar more! Pošteno bodi orožje naše, boj ne oseben, marveč načelen. Le pometajte pred svojim pragom! Načelom oporekajte, ako morete, a osebe pustite v miru, če ste res možje resnice in ljudskega blagra!

(Dalje sledi.)

Volitev v peti kuriji na Dunaju.

Dunaj, 6. jan.

Mraz je bilo 3. jan. t. l., mraz »kot v pasjem hlevu.« Na Dunaju in sploh na Nižjeavstrijskem smo imeli državnozborsko volitev v splošni kuriji. Kosali so se med seboj antisemiti in socialni demokratje. Kdo bo zmagal?

V predvečer pred volivnim bojem so imeli antisemiti skoraj po vseh okrajih volivne shode; istotako soc. demokratje. »Ce Bog da in sreča junaška, zmagali bomo jutri v vseh volivnih okrajih«, zatrjeval je v Marihilfu dr. Pattai zbranim zborovalcem; »na Vas je, da zmagamo sijajno.« A prišlo je drugače.

Nestrpno smo čakali izida; zvedeli smo čez dan, da se antisemitom trda godi v dveh volivnih okrajih. Malo pred deseto uro zvečer je izšla posebna izdaja »Deutsches Volksblatta« in prinesla veselo novico: »Štirje naši kandidati je zmagali. V prvem volivnem okraju izid še neznan. Na deželi, kolikor moremo presoditi iz dosedanjih sporočil, brezdvomno zmagali antisemiti. Na Češkem in Moravskem sramotno propadli socialni demokratje. Na Gorenjeavstrijskem zmagali vsi klerikalni kandidati. Na Gorenještajerskem izvoljen kršč. socialist Schöiswohl nasproti soc. demokratu Bichlu.« — Ljuba duša, kaj hočeš še več? Zmaga krščanskih kandidatov na vsej črti! S to sladko zavestjo sem legel k počitku.

Ves začuden pa sem bral drugo jutro v časopisih to-le novico: V I. voliv. okraju (notranje mesto, Leopoldovo, Brigittenau) iz-

voljen soc. demokrat dr. Ellenbogen (16.317 glasov); antisemit Bielowavek dobil 15.338 glasov. V drugem volivnem okraju (okraj III., IV., X. in XI.) potrebna ožja volitev med antisemitom Prochazko in socialistom dr. Adlerjem. V tretjem volivnem okraju (okraj V., VI., XII. in XIII.) zmagal dr. Lueger (z malo večino) nasproti soc. demokratu Reumannu. V VII., VIII., IX., XIV. in XV. okraju (četrti volivni okraj) dobil antisemit Axmann 22.000, socialist Skaret 16.000 glasov. V Ottakringu, Hernalsu, Währingu in Döblingu izvoljen soc. demokrat Schummeier nasproti krščanskemu socializmu Menderju. — Razun tega v okraju Dunajsko Novomesto zmagal je zloglasni Pernerstorfer; v okraju Krems pride antisemit dr. Gessmann v ožjo volitev z nemškim nacionalcem Dötzm.

„Ne, to ni mogoče!“ sem vskliknil in še enkrat prebral dotični odstavek; suhoparne številke so mi naznanjale isto žalostno novico: antisemiti izgubili tri mandate, v dveh potrebna ožja volitev.

To Vam je bil udarec za krščansko socialno stranko; to Vam je bilo veselje v Izraelu! Solze radosti so kapale raz velice brezzobe tetke „Neue Freie Presse“; vsi liberalni časopisi so upili na vse grlo: zmagali smo, dasiravno je zmagala samo rudeča internacionala; „Antreiber-Zeitung“ je izšla v slavnostni izdaji. „Luegerjevemu gospodstvu je odklenalo“, so vpili borzijanci, in za njimi so isto ponavljali vsi časopisi, katerih uredniki imajo krive nosove. Skratka: socialni demokratje in njih zavezniki židovski liberalci so se bolj veselili treh zmag na Nižjeavstrijskem kakor pa sedem porazov na Češkem, Moravskem in Štajerskem.

Gotovo je marsikateri bravec „Slovenca“, ko je bral to novico, zmajeval z glavo in si mislil: To je slabo znamenje za krščansko socialno stranko na Dunaju. Vendar pa, če stvar dobro premislimo, izid volitve ni posledica načel antisemitske stranke, marveč zmaga socialnih demokratov je samo slučajna; vzrok poraza sta samo brezbriznost krščanskih volivcev in slaba taktika volivnega odbora.

Zmag so bili navajeni antisemiti; v zavesti, da ne morejo podleči, so šli v boj. Agitacija je bila po nekaterih okrajih zelo slaba, posebno še v X. okraju, kjer je vsled tega dr. Adler, vodja avstrijskih soc. demokratov, dobil 5000 glasov več kot njegov nasprotnik. Vsi opomini antisemitskih vodij: „Pridite na volišče v obilnem številu“, niso izdali ničesar. Krščanski volivci so „komod“ do skrajnosti. „Naš kandidat bo že itak izvoljen“, so dejali in ostali doma za pečjo, med tem ko je zunaj brila burja in so nasprotniki tirali na volišče vse, kar koli „leže in gre“. Kdor se poslednji smeje, ta je bil „šmok“.

Pa tudi volivni odbor sam ima mnogo krivde pri porazu. V V. volivnem okraju so usilili volivcem mestnega odbornika Menderja, s čegar kandidato jih veliko ni bilo zadovoljnih, in so se zato ali zdržali volitve ali pa celo volili nasprotnika. Istotako so v Dunajskem Novemestu zavrgli dosedanjega poslanca Wedrala in usilili Steinerja, ki mnogim volivcem ni bil simpatičen: Kot agitatorje so ponekod nastavili može dvomljivega značaja; v X. okraju so postavili za agitatorja celo socialnega demokrata!

Če privzamemo k vsemu temu še terorizem socialnih demokratov, zlasti še v Ottakringu, „trdnjavi socialistov“, in sleparijo, s katero so se tudi pri tej volitvi odlikovali „sociji“; če pomislimo, da so se proti krščanskim socialcem zavezali vsi sovražni elementje, se pač ne bomo čudili, da so antisemitje tokrat nazadovali. Če pa brez zoba klepetulja „Preša“ pravi, da je vzrok slabega vspaha „upor proti klerikalnemu vplivu“, se pač zelo moti; take bedastoče najbrže ne verjame niti sama. Saj se že trese pred volitvami v mestni skupini in javka, da bodo antisemiti napeli vse moči, da bi dobili v roke še onih sedem mandatov, katerih dosedaj niso imeli.

Izid volitev v splošni skupini na Dunaju pa bodi resen opomin vsem krščanskim vo-

livcem: Ne zaupajte preveč svojim močem! Sovražne sile so vedno pri delu!

Sudan v l. 1900.

Mnogo se je izpremenilo v preteklem letu. Zlasti se je veliko izpremenilo v Afriki. Pred dobrim letom je kazalo, da bo angleški lev pogoltnil celi »temni del sveta«, celo Afriko. Sudan je imel Anglež tedaj že v oblasti, in v Južno Afriko je postavil velikansko armado.

V Južni Afriki pa Angležem ni slo vse po sreči, in posledice so se začele kazati v — Sudanu.

Ker je primanjkovalo vojakov za bursko vojsko, so Angleži že začetkom prošlega leta pobrali iz Sudana vse bele čete. Arabci so to opazili, začeli so se oddihavati, nov up jih je navdal, dervisi so začeli hoditi od rodu do rodu oznanjujoč »sveto vojsko« zoper kristjane.

Začetkom aprila se je čulo, da je v Sudanu zopet nov mahdi (Šejh es-Senusi) in da hoče napasti Egipt. Koncem aprila je prišla vest, da se je pojavil razven Šejh es-Senusi-ja še drug mahdi, ki trdi, da sta on in rajni mahdi Mohamed Ahmed ista oseba.

Prišlo je bilo že do bojev. Agitacija obeh mahdijev je prepregla vso Saharo in je segala od Nila do Atlantskega oceana, od Wadai-a do Sredozemskega morja. Da ni bilo hudih posledic, zato se je zahvaliti samo neslogi med arabskimi knezi in rodovi.

Sredi maja je razver tega prestrašila v Egiptu stanujoče Evropejce novica, da je izbruhnil upor v deželi Darfur, katera se je bila izmed vseh sudanskih pokrajin najdalje ustavljalna prodirajočim Angležem.

Vest je bila pretirana; pač pa je bilo v Darfuru res vse pripravljeno za upor. Ker Angleži niso imeli vojakov na razpolago, so se ponižali in poskusili zlepa. Dne 25. maja m. l. so poslali Angleži v Darfur poslance preskrbljene z bogatimi darovi k ondotnemu sultanu Aly-Dinar-ju. Med drugim so mu poslanci poklonili dva zaboja pušk, tisoč funtov šterlingov in enega konja. Darovi in lepe besede so Aly-Dinar-ja potolažili.

Celo pomlad in poletje so med egiptanskimi Arabci agitirali za upor dervisi iz Sudana in Sahare. Egipčanski Arabci se sami niso upali upreti, pač pa so trdno pričakovali, da jih rešijo angleško-turškega jarma rojaki iz Sudana. (Prim. časopis »Nigrizia«, junij 1900.) Vse to je razburjalo evropsko prebivalstvo v Egiptu. Kakor se je videlo iz telegramov, se je angleška vlada že bala, da bi se ji ne izneveril tudi egiptovski kedive, ki je po imenu vladar Egipta. Dasi so zadnja leta Angleži v Egiptu kediveja radi očitno sramotili, so se vendar letos ponižali pred njim in so ga izkušali z raznimi prijaznostmi tesneje na-se prikleniti.

Načelo angleške politike v Sudanu je bilo lani: Ne žaliti mohamedanskega življa, zlasti mohamedanskega verskega čuta ne. Angleži namreč dobro vedo, da je njih oblast v teh dveh deželah v skrajni nevarnosti. Kaka malenkost lahko zaneti velikanski upor, in izgubljeno bi bilo vse, kar sta si angleška diplomacija in angleško orožje privojevala v dolgih desetletjih. Zato velja zdaj pred vsem načelo: Ne žaliti Mohamedancev! To načelo pa je zadalo britek udarec briksenski in veronski misijonski družbi, katera namen je, širiti katoliško vero v Sudanu. Že sta prišla dva teh misijonarjev v Sudan, že sta začela v Chartumu zbirati okrog sebe zamorce, zlasti sirote; toda nepričakovano je prišel minulo jesen strog ukaz angleške vlade, da se katoliški misijonarji ne smejo pečati z nikomur drugim, kakor samo s takimi, ki so že kristijani; da, niti otrok niso smeli več sprejemati v poduk, one pa, ki so jih bili dotlej sprejeli, so morali odpustiti! (Prim.: Die katholischen Missionen, Oktob. 1900.) Angleži se namreč boje, da ne bi oznanjevanje katoliške vere žalilo Arabcev.

Pač je bil to hud udarec za briksenske in veronske misijonarje, kateri res gore apostolskega navdušenja za razširjanje sv. vere. Doslej so ti misijonarji skoro 20 let le na ta način mogli delati za blagor zamorcev, da so oskrbovali v Egiptu par zamorskih šol. Sudan je bil namreč Evropejcem zaprt. In vkljub temu so se zgodili slučajji, da je kdo imenovanih misijonarjev žalosti zbolel, ako

ga po dokončanih šolah niso poslali iz Verone (oziroma Briksna) v Egipt. To je navdušenje za vzvišeni misijonski poklic!

Že zaradi svetega navdušenja in požrtvovalnosti, ki navdaja to misijonsko družbo, želimo, da bi bilo leto 1901 za Sudan srenejše, kakor pa je bilo preteklo leto.

G-c.

Politični pregled.

V Ljubljani, 8. januarija.

Državnoborske volitve včerajšnjega dne so presenetile zlasti volivce na Tirolskem, kjer je z neznatno manjšino glasov propadel steber katoliške ljudske stranke baron Dipauli. — Ožje volive so se vršile v treh volivnih okrajih. Najhujši boj se je vršil za mandat pete kurije v drugem dunajskem okraju. Stala sta si nasproti krščansko-socialni in socialno-demokratski kandidat. Prodlr je s 26.555 glasovi krščansko-socialni kandidat Julij Prochazka, mej tem ko je dr. Adler dobil 25.348 glasov, torej 1207 manj kot njegov protikandidat. Pri prvi volitvi je dobil Prochazka 21.812, dr. Adler pa 21.039 glasov. Vseh volivcev v tem okraju je 68.305. — Slabeje se je pa godilo kršč. socialcem v okraju Krems, kjer je pri prvi volitvi dobil Gessmann 15.456, nemški radikalec Dötzm pa 14.894 glasov. Pri ožji volitvi se je pa razmerje znatno premenilo. Izvoljen je nemško-radikalni kandidat Dötzm s 23.407 glasovi, Gessmann je dobil 20.093 glasov. Prvi je napredoval za 8000, drugi pa za 6.500 glasov. Prodlr bi bil vsekako Gessmann, da niso socialni demokratje oddali Götzu svojih 3000 glasov. — V Brnu je zmagal jedini kandidat socialni demokrat Hybeš, ki je dobil 13.583 glasov, le 395 glasov je bilo oddanih za odstopivšega kandidata Schüllerja. — Na Tirolskem so bili včeraj oddani trije mandati pete skupine. — V Inostu je potom ožje volitve zmagal konservativni kandidat Förg s 196 proti 153 glasovom, ki jih je dobil kršč. socialcem Wechner. Pri prvi volitvi je dobil Förg 200, Wechner 128, nemški nacionalcem Winkler 46 in soc. dem. Holzhammer 59 glasov. V Bolzanu je bilo oddanih 466 glasov. Od teh jih je dobil kršč. soc. kandidat župan Schraffl 237, dosedanji poslanec baron Dipauli 221 in soc. dem. Marn 8 glasov. Z absolutno večino treh glasov je torej zmagal Dipaulijev nasprotnik. Tretji tirolski mandat je dobil s 403 od 644 oddanih glasov katoliški kandidat don Delluga, liberalec Tambosi je dobil 177 in soc. demokrat 62 glasov. — Na Predarlškem je bil konečno z vsemi 222 oddanimi glasovi izvoljen kršč. soc. Loser. Socialno demokratski volivni možeje si niti niso upali na volišče. — Danes so pozvani na volišče volivci kmečke skupine na Štajerskem (9), Moravskem (11), Češkem (30) in v Gornji Avstriji (7). Oddanih bo skupno 57 mandatov.

Volitvi koledar. Tekom tega tedna se vrše poleg zgorej navedenih še sledeče volitve: Jutri, dne 9. januarija, volijo kmečke skupine na Nižje Avstrijskem (osem mandatov), Solnograškem 2, Tirolskem 8, Predarlškem 2, Goriškem 2, v Istri 2, v Šleziji 3 in v Trstu 1 mandat. — Dne 10. t. m. volijo kmečke občine na Koroškem 4, mesta na Češkem 32, in Moravskem 13, trgovinske zbornice na Galiskem 3 in v Bukovini 1, konečno dalmatinski veleposestniki 1 mandat. Dne 11. t. m. volijo mesta in trgov. zbornice v Šleziji 4, Trst 1, Gorica 1, v Istri 1, na Štajerskem 8, Gornje Avstrijskem 6, Solnograškem 2, Tirolskem 5, Predarlškem 1, trgovinske zbornice na Moravskem 3 in veleposestvo v Bukovini 3 mandate. — V soboto 12. t. m. mesta na Koroškem 3, trgovinske zbornice 7 in veleposestvo na Moravskem 9 mandatov. — Prihodnji teden se vrše volitve v glavnem samo še 14. in 15. t. m., potem bo pa znan izid vse volivne borbe v Avstriji.

Prememba poslovnega reda. Razni sobotni in nedeljski listi se pečajo obširneje s predlogom češkega konservativnega veleposestva na premembo poslovnega za poslansko zbornico. Ta predlog ima sicer dobro stran, a izvzeti ga ne bo lahko. Načrt je hvalevreden, toda z njim se bo prišlo v neljubo zagato. Ako bo namreč zbornica res hotela delati, ji ne bo treba preminjati po-

slovnika, ako pa ne bo hotela delati, tudi poslovnik ne bo premenjen, ker ni treba nobene posebne zmožnosti, da se prepreči vsprejem. Proti nasilni obstrukciji pa ne koristijo nobena določba poslovnega reda.

Mirovna pogajanja v Kint ne napredujejo tako ugodno, kakor je morda pričakoval kak optimist. V početku je sicer kazala kitajska vlada največjo prijaznost in prijenljivost, oficijelni in neoficijelni kitajski krogi so bobnali v svet, da vsprejme cesar oziroma cesarica vse mirovne pogoje, sedaj se je pa pokazalo, da je bilo vse to sama »farbarija«. Kitajec je zvit, mej temi je pa prva cesarica s svojimi svetovavci. Kakor poročajo sedaj »Times«, je cesar v posebnem dekretu pozval Činga in Li-Hung Čanga, naj nikar ne podpišeta skupne note poslanikov, dokler se ne premene členi 5, 7, 8 in 9 v imenovani noti. Pooblaščenca sta baje izjavila, da sedaj ne gre odrekati podpisov v not, katero je cesar že a priori odobril. Vkljub temu je zelo dvomljivo, da bi prodrla kaka druga nego cesarjeva volja. Kitajci bržkone računajo, da se bo za Rusijo umaknila s pozorišča še kaka druga velesila, katera bi se zadovoljila s kakim kosom, ostalih se pa baje konečno ne boje in jih bodo brez koncesij ugnali v kozji rog.

Dopisi.

Iz Cirknice, 5. t. m. (Veselje in žalost.) Volitve so končane, hvala Bogu, da z našo zmago. V resnici so delali naši nasprotniki z našim ubogim ljudstvom kot na Ogerskem, če ne huje. Žalostnih prizorov je bilo videti na dan volitve mnogo. Imeli smo priliko opaziti, kako je prišel ta ali oni agitator liberalne stranke v imenu kacega liberalnega mogočnega z naročilom k kmetu-volivcu češ: Pojdi volit, drugače pikdar več zaslužka ali »frohta« ne dobiš; pojdi volit, sicer ti »gospod« jutri proda vse premoženje — seveda, ker mu je bil ubogi kmet dolžan. Moral je tedaj iti volit proti svoji volji.

In ti ljudje se s svojo svobodo in prostostjo bahajo! Gospodje, ali se ne sramujete teh dejstev? — Kljub vsemu boju, vkljub strastnim grozňam smo pa zmagali, in smelo trdim, častno — zmagali. Ni jim tedaj pomagala grozňja, ni jim pomagala sila, niso jim pomagali vozovi, ne »koret«, ni jim pomagal tudi tisti, kateri že dalje časa leži operiran v postelji in se je vendar v svoji strasti proti duhovnikom pripeljal na volišče. Imeli so »smolo«, kar jim tudi zanaprej garantiramo.

Prizor, kakoršnega smo nekateri zapazili pri štetju glasov, je bil nepopisljiv. G. župan Pogačnik je bil predsednik volivne komisije pri V. in IV. kuriji. Prej je že rekel, da v 4. skupini gotovo zmagajo liberalci. Pri volitvi v IV. kuriji so bili naši liberalci zelo »künstni«. Še pred volitvijo so začeli križati svojim volivcem glasovnice z rudečim svinčnikom, češ: Bomo takoj vedeli, kje je večina.

Mi pa smo to liberalno nakano takoj spoznali ter začeli našim ljudem na enak način križati glasovnice češ: Privoščimo jim kratko veselje.

In res, oče župan so bili že gotovi zmage, ker so videli, da gre cela truma počrtanih glasovnic v škatljo, pa tudi drugi liberalni udje komisije so pazili na to. Ni bila še polovica glasovnic prešteta, že priložnosti iz volivne dvorane visoki gospod M... ter natvezi svojim vernim slugam in »frohtarjem« z glasnim krikom »zmaga naša«. Bilo je vrika in krika, da bi se ne bilo slišalo groma izven liberalnih grl, in mi smo se temu neumnemu početju grozno smejali. In glej čudo, ni trajalo četrt ure, kar zagrmil glas: Živio dr. Žitnik, zmaga naša! Liberalci so bili na to vsi iz sebe in ni jim slo v glavo, da bi se mogel gospod M... tako motiti.

Mnogo smeja je uprizoril naš župan Pogačnik pri štetju glasov, ko je moral skoro z jokajočim glasom konstatirati našo večino; solze so mu silile v oči in vse je pričakovalo, kedaj bode g. Pogačniku padla solza na kako glasovnico, glasečo se na ime Božičevo.

Mimogrede bodi povedano, da so šli takoj — ko je g. M... priletel ven in jih pošteno »nabarbal« — nabasat tako imenovani »Šerkotov kanon« in pripraviti v so-

sednji kuhinji instrumente za mačjo godbo, žal, da nismo čuli ne strela ne godbe. »Kanon« so pa morali odnesti v vreči zavitega domov, na naši strani so pa zaplapolale zastave in povsod je donel glas: Živio naš poslanec, živio dr. Žitnik!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 8. januarja.

O ljubljanskem škofu imata »Narod« in židovska »Neue Freie Presse« novico, da je dobil »ostro grajo zaradi ščuvanja njegove duhovščine zoper vojaštvo«. No, zvedeli smo, da knezoškof ni dobil nobene »ostre graje«. O hujskanju zoper vojaštvo ne more biti govora. Gospod Plečnik, ki je govoril o težavah rekrutov in jih tolažil z verskimi nagibi, ni hotel nikogar žaliti, in to je tudi uradno pojasnjeno. »Narod« je takrat nalašč tendenciozno poročal, ker je hotel provocirati razžalitev. »Narod« pa piše dalje: »Zdaj se utegne škofu zopet nekaj takega primeriti. Za novo leto je izdal silno dolgo pastirsko pismo, v katerem si je cesarja Jožefa prav pošteno privoščil. Če bi mi tako pisali o cesarju Jožefu, kakor je pisal o njem škof, bi nas državno pravdnistvo prav gotovo konfisciralo in morda še na zatožno klop posadilo. Škofu se to ne bo zgodilo, ali da dobi zopet pod nos, o tem ne dvomimo«. V »Neue Freie Presse« so pa naši naprednjaki (via Münzeles-Penižek!) poslali novico, da je ta »nos«, katerega pri »Narodu« še pričakujejo, že prišel v Ljubljano in da ga je deželni predsednik baron Hein že oddal na škofovo addresso. To je čisto zlagano. Pastirski list, ki je ravnokar izšel in se bo prebral po vseh cerkvah, popisuje stanje katoliške cerkve, njene boje in zmage. Naj ga grede le poslušati v cerkev! List homo pozneje tudi mi priobčili. Omenjeni »nos« naj pa »Narodovi« naročniki pošljejo na addresso »Narodovega« uredništva kot zahvalo, da se jim tako laže!

Državnozborna volitev v kranjskem veleposestvu se je vršila včeraj. Od 49 oddanih glasov sta jih dobila po 48 kandidata baron Schwegel in grof Barbo, ki sta torej izvoljena.

Meščanski klub v Ljubljani priredi prihodnji četertek zabavni večer z jako zanimivim vspešnim. Začetek točno ob 1/8. uri. K obilni udeležbi vabi člane in njihove prijatelje odbor.

»Glasbena Matica«. V sredo, 9. t. m. zvečer ob 8. uri je v društveni dvorani skupna pevška vaja moškega in ženskega zbor »Glasbene Matice«. — Pred vajo je pa ob 1/8. uri skupna seja obeh pevskih odborov in v dnevnem redu je sklepanje o pevskem večeru in II. koncertu »Glasbene Matice«. Vsi člani se prosijo, da se teh skušenj sigurno in točno udeležijo.

Pouk v šoli »Glasbene Matice« se je z dnem 7. t. m., to je v ponedeljek, za harmonijo, solopetje, klavir in gosli zopet pričel. Pouk glasbene teorije in zborovega petja, kamor prihajajo skupaj učenci iz ljudskih šol, se pa še ustavi za toliko časa, dokler bodo zaradi nalezljive bolezni zaprte ljudske šole. Pri tem se pa pripomni, da k pouku harmonije, solopetja, klavirja in gosli tudi sedaj ni dovoljeno priti gojencem, v katerih stanovanju je kdo bolan na nalezljivi bolezn.

Volitve v Istri. Jutri se vršé volitve v Istri dveh poslancev za kmečke občine. Hrvatsko-slovenska kandidata sta: Za občine v okr. glavarstvih voloskem, pazinskem in lošinjskem bivši poslanec Vekoslav Spinčić, za občine v okr. glavarstvih Koper, Poreč in Pulj Mate Mandić, novinar v Trstu.

»Narod« brani Rohrmana. »Narod« pravi, da smo mi pisali, da je g. Rohrman (tvrška Pakič) na dan državnozbornske volitve v kmetijski kuriji že ob treh popoldne o naših poslancih izrekel bedastočo »Dva smo jim že pokopali«. »Narod« hoče te besede na ljubo svojemu prijatelju utajiti. Priznamo, da so bile Rohrmanove besede res velika bedastoča, a izgovorjene so bile res. Mi bi lahko se dostavili, kako je g. Rohrman agitiral za liberalce tudi v svoji gostilni »Pri roži« v Židovskih ulicah. Da bo »Narod« imel še širja usta mu povemo, da imamo priče, ki so videle, da so »Na-

rodovi« agitatorji imeli polne žepe uradnih glasovnic in da so bili celo tako nepredvidni, da so kope takih glasovnic kazali po gostilnah. Mi smo seve tako neumni, da menimo, da teh glasovnic »Narodovi« agitatorji niso dobili z magistrata, ampak, da so jih kar sami »pričarali«. Da bi »Narod« o takih sredstvih svojih agitatorjev bil lepo tiho, storil bi bolje, nego da brani načelnika svojih agitatorjev Rohrmana (tvrška Pakič). »Narod« naglašá g. Rohrmana (tvrška Pakič) kot svojega odločnega pristasa. Naši somišljeniki torej vedo, kakova je tvrška Pakič!

Štrajk v Idriji. Dne 18. novembra 1900 je zboroval v Ljubljani jedinstveni urad. Pri istem sta bila med drugim sprejeta naslednja predloga zastopnikov delavcev idrijskih: 1. ad I. Zahteva delavcev, da bi bili vsakih pet let pomaknjeni v višji plačilni razred, ni neprimerna. 2. Terjatev za zvišanje obstoječe navadne dninske plače (Herrensichtenlohn) v obsegu, kakor je v sestavku pod II. a in c stavljena, je popolnoma opravičena. Zvišala naj bi se namreč bila temeljna plača za 60 odstotkov, in sicer takoj s 1. januarjem 1901. — Dne 6. decembra 1900 je rudniška direkcija razglasila odgovor: Z odlokom z dne 1. decembra t. l., št. 30.318 pa c. kr. poljedelsko ministerstvo zvišanja temeljne plače za 60 odstotkov ni privolilo in je odredilo, da novo plačilno pravilo, katero se sedanjemu stanju razmer prilega in katero bo tudi za preskrbnino merodajno — izdela. — Začasno je ministerstvo zvišalo temeljno plačo z dnem 1. januarja 1901 za 15 odstotkov. Delavci so se sedaj shajali marljivo na raznih shodih in konečno sklenili, da napravijo štrajk v sredo 2. januarja. V nadi, da ministerstvo vendar-le ugodí delavcem, preložili so konečno še do ponedeljka 7. januarja. Toda štrajk, ki je bil napovedan za včeraj, se je izjalovil. Tuji socialnodemokratski agitatorji so nagovarjali v nedeljo popoldne na shodu pri Schmeilerju tukajšnje rudarje, naj ne štrajkajo, in po noči so hodili zaupniki od hiše do hiše rudarje klicati, naj grede v ponedeljek zjutraj na delo! — Pol leta so se delavci dali od socialističnih agitatorjev za nos voditi, da bodo štrajkali, in ko je prišel odločilni dan, so jim odsvetovali štrajk! Dal Bog, da bi idrijski rudarji vendar enkrat že spregledali, kako jih v nezadovoljnost zapeljujejo socialisti, a pomagati jim prav nič ne morejo! Od 650 delavcev, ki bi bili morali zjutraj iti na šihito, je zamudilo samo 70 svoje delo. Popoldne je bila šihita normalna! Upamo, da ministerstvo izpolni obljubo in res takoj prične z urejevanjem temeljnih plač, ker je potreba zlasti v bolezn velika.

Ogenj. Iz Prema se nam piše 6. prosinca: Grozno noč smo imeli v Smrjah od 2. na 3. t. m. Ob enajstih po noči vzdramil je zvon prestrašene vaščane iz prvega spanja. Ogenj, ki se je pojavil na južnem kraju vasi, zavil je kar na mah sedem poslopj v strašen plamen. Ubogi ljudje so v velikem strahu rešili komaj najpotrebnejše. Pogorelo je petim gospodarjem vse, kar so si pripravili za zimo. Zgorelo je tudi eno tele in troje svinj, ker jih ni bilo mogoče v naglici rešiti. Sreča, da je lahka burja nosila utrinke ravno ven iz vasi; da je pihal nasprotni veter, ostalo bi sedaj od mnogobrojne vasi le kup pepela. — Vse hvale je vredna junaška požrtvovalnost in bratska ljubezen soseščanov, ki so, dasiravno nekateri po celo uro daleč, v tako obilnem številu in tako naglo prihiteli nesrečnim Smrjanom na pomoč in v nevarnosti svojega življenja gasili, kar se je dalo. Veliko napora je bilo treba, predno so ustraževali divji element, pa saj se ve, koliko se da opraviti pri taki nesreči tako rekoč s praznimi rokami. — Malomarnost bistriških in trnovskih ognjegasev pa res zasluži vse graje. Pravijo, da so sicer prišli s svojo brizgalnico že iz Trnovega ven, toda ker jih je neki gostilničar pogovoril, da ogenj že pojenjuje, vrnili so se. — Nekateri celo govore, da zato niso hoteli priti, ker so Smrjani »klerikalno« volili; — no, pa v takem slučaju skoraj ni misliti na resničnost tacih govoric. — Koliko strahu in dela bi se bilo prištedilo ubogim vaščanom, da so prišli, ker sirote še sedaj, vsi premra-

ženi vsled silne burje, stražijo pogorišče noč in dan. Soseščanom pa naj bo ta slučaj resen opomin, da si čim prej omislijo potrebne gasilnega orodja.

V frančiškanski župniji v Ljubljani je bilo v preteklem letu rojenih 463, umrlih 287, od teh v mestnem oddelku 116, na Viču 93, v Sp. Šiški 78. Porok je bilo 206.

Ljubljanske novice. Pritožbo smo dobili od prebivalcev Poljanske ceste. Vozovi, ki vozijo od novega Franc Jožefovega mostu ilovico, drdrajo po cesti tako hitro, da motijo mir in so pasanti v nevarnosti. Tisti, ki je vožnjo brez razpisa (!) prevzel, vozi na tak način, da bi več zaslužil, a mi vemo, da policija hitro vozeče tovrstne vozove hitro ustavi in lastnike kaznuje, zato naj tudi tu pomeri z jednako mero. Čudimo se, da ta vožnja ni bila razpisana. Sedajni najemnik dobi 50 kr. od truge, drugi vozniki bi pa radi vozili za 40 ali 35 kr. To je res vzorno mestno gospodarstvo! — Najnovejše vrste vizitke, po katerih se lahko meri pamet dotičnih imejiteljev vizitk, so iznašli ljubljanski »Narodovci«. Jedno tako vizitko imamo v rokah. Črno na belem je ondi tiskano: »Ivan Podlesnik. Naprednega mišljenja. Ljubljana.« Iz najdba tako duhovitega predstavljanja je bila prihranjena pameti ljubljanskih »Narodovcev«. — Cementovanje mer, tehnic in utežev. Z ozirom na postavna določila glede cementovanja mer, tehnic in utežev opozarjamo trgovce in obrtnike, da imajo s početkom tega leta dati recimentovati vse uteže in tehnice, ki so bile poslednjič cementovane l. 1898. ter vse ostale mere, ki so bile poslednjič cementovane leta 1897., da se izognejo eventualni kazni, ker dotična pregledna komisija stalno posluje.

Pasji kontumac imajo do 6. marca občine Krško, Raka in Bučka. Stekel pes je ugriznil 15 let staro deklico iz Snuš pri Leskovcu. Deklico so odpeljali na Dunaj v Pasterjev zavod.

* * *

Požar v ogerski državni zbornici. V knjižnični dvorani ogerske zbornice se je vnel ogenj, ki je v kratkem času vpepelil 1500 knjig, med njimi zelo dragocene izvide.

Ogrska mesta. Izmed 132 ogerskih mest ima le sedem mest kanalizacijo in le 26 mest je preskrbljeno z vodovodom. Ogrski imajo torej doma dovolj dela, da svoje lastne ljudi preskrbijo z najpotrebnejšim, in naj druge narodnosti pusté pri miru.

Goreč vlak. Pri Varšavi se je vnel železniški voz tovornega vlaka. Izgorelo je petindvajset zavojev, mnogo listov, železniška korespondenca in osem vreč s pismi.

Knez v konkurzu. Knez Rheinwalddeck, član pruske gosposke zbornice, je prišel v Kolinu v konkurz.

»Črni« — delavski neprijatelj. Po nasprotnih listih se mnogo piše, da je olomuški knezoškof sovražnik delavcev. Ta »sovražnik« delavcev plačuje svojim delavcem samo pri jednem podjetju 27.000 K v bratovsko skladišče, dočim bi po postavi moral plačati le 14.000 K za zavarovanje proti bolezn in nezgodam. Svojim delavcem je knezoškof na lastne stroške sezidal tovarniško bolnico ter jo udobno opravil. Delavcem se ne odbije opravičene prošnje. Ali tako delajo liberalni kapitalisti? Kje je v vrstah tistih, ki psujejo duhovnike, kak bogatin, ki bi tako postopal s svojimi delavci?

Od raznih strani. Stojalovski v zadregi. Začetkom februarja se bode moral Stojalovski zagovarjati pred porotniki radi 14 obtožb. — Ukradena pošta. V bližini Pize je ukradena na vlaku denarna pošta, skupno 400.000 lir. — V Sarajevu se snuje hrvatsko pisateljsko društvo. — Vlaka trčila. V Mikoli na Ogorskem sta trčila dva vlaka. Štiri osebe so težko, 8 lahko ranjenih. Oba vodji vlakov sta smrtno ranjena. — Ostra zima. Iz Budimpešte se poroča, da se je na Ogorskem in Sedmograškem zgodilo mnogo nesreč vsled viharjev. Na Sedmograškem je zmrznilo devet oseb. V Italiji imajo nenavaden mraz. V Neaplu leži meter visok sneg. Več oseb je zmrznilo. — Natepeni posl.

Novoizvoljeni mladočeški poslanec Holansky, po svojem navadnem zvanju gostilničar, je pristal dr. Engla. Kot tak je nasprotnik obstrukcije in je po izvolitvi zabavljal mladočeškemu klubu. Ker se razni akademiki niso strinjali z njim, podkrepil je svoje besede z zausnico akademiku Sedivskemu. Akademiki so nato Holanskega pretepli. — Umrli je v Hastingsu Ig. Donnelly, ki je svoj čas presenetil svet z vestjo, da je Shakespeareove drame spisal Bacon. — Umrli je dalje stajerski bivši nemškonačionalni drž. poslanec mestnega okraja Judentenburg, Konrad Forcher pl. Ainbach. — Bojkot so po svojem porazu napovedali graški soc.-dem. »Grazer Tagblatt« in vsem onim gostilnicam, ki imajo ta list. — Dvestoletnica pruskega kraljestva se bode 18. t. m. v Berlinu slovesno praznovala. — Varšava raste silno naglo. Samo od lani se je pomnožila za 40.162 prebivalcev. V Varšavi je 490.000 Poljakov, 250.000 židov in 32.827 Rusov. Industrijska produkcija l. l. je znašala 65 milijonov rubljev vrednosti. — Tri nove hrvatske drame se bodo danes predstavljale v Zagrebu. Naslov novim dramam je: »Novi roman«, »Što žena umije« in »Sveta laza«. — Andreevo oporoko so odpri v Stokholmu. Pri oporoki so bila pisma učenjakov na Andreea. Samo Francoz De Tonville je svetoval Andreeu, naj ne izvrši svojega namena. Andree piše v oporoki, da ima slutnjo, da bode na potu našel smrt. Polovico imetja je ostavil Andree bratu, polovico pa sestri. S tem je končano zadnje dejanje te žaloigre.

Kaj pa »inteligenca« pravi? »Narod« dokazuje, da so liberalci pri zadnjih volitvah povsod zmagali, tudi v kmečkih občinah. Njegovi mu bodo to seveda verjeli. — »Politično poštenje klerikalne stranke je tako, da bi se ga ustrašil še zadnji cigan«, »harlekinske deklamacije«, »rufijanska moralna kranjske duhovniške stranke«, »srboriti in bojaželjni kaplančki«, »zmage pijani kaplan«. Postojinskemu dekanu se očita »najostudnejša sleparija ljudstva« na prižnici. Klerikalci so »falotni«. »Klerikalizem bomo napadali v vsaki podobi, naj se pojavi kot kupa ali pa kot salonska suknja, kot kmetosko krilo ali pa kot svilnata mantila«. »Fanatizovane tolpe«, »očitna infamija«. »Klerikalizem ima kot zadnji smoter vladati mrličev«. Gorjanci morajo »uničiti klerikalni plevel«. »Nesramno, naravnost ostudno je počenjanje belokranjske duhovščine«. »Trn v peti je duhovščini učiteljstvo. To je ona nepredorna točka na smeri njihovega brezstidnega hrepenenja po hegemoniji nad vsem, kar se slepo ne klanja njihovim željam in ukazom. Učiteljstvo je faktor, ki je tej maziljeni gospodi v kmetu-sotrpinu postavilo branik narodovega probujenja, narodove izomike. Ono mu v pravi luči kaže te farizeje, ki mu z jedno roko delijo blagoslove, z drugo pa hitijo polniti svoje vedno odprte, a nikdar site malhe. Zato je ta temna druhal napela vse sile, da ravno šolo in posredno ž njo učiteljstvo očrni pri ljudstvu, koje je počasi jelo misliti na svoj lačni želodec ter že po strani gleda nenasiitne volkove«. — »Neki kaplanče, čegar imena nihče ne ve«, »sto človeče ima popoldanski nauk v stolni cerkvi«, »fanatični zapeljivci ljudstva v črnih suknjah«, »goreč popče«. — »Živo je želeti, da bi že zopet začel delati naš državni zbor, in da bi nam v njem se nahajajoči napredni elementi, brez razlike narodnosti in vere, preskrbeli neobhodno potrebni takomenovani »kanceljarski«, ki je za časa kulturnega boja na Pruskem jako blagodejno vplival na javne razmere na Nemškem. Predno se taka postava ne sklene v državnem zboru, ljudje ne bodo imeli na Kranjskem in drugod miru v cerkvi pred razdivjanimi božjimi namestniki. Da pa se doseže, v to pomozi Bog!« — »Narod« kot »katoliški« list vabi liberalce, da izstopijo iz katol. cerkve in prestopijo v pravoslavje. Dve »odlični obitelji« na Gočah sta to baje že storili. — Je vse v včerajšnjem »Narodu«.

Darovi.

Za pogorelce na Bohinjski Beli je daroval farni urad v Kranju K 14-10.

